

«Γράφοντας αυτό το βιβλιαράκι στη δημοτική βοήθω και την πιτυχιά του. Τέτιες φυλλάδες σ' όλες τις γλώσσες γράφονται σ' απλή γλώσσα. Ο πολὺς κόσμος δασκαλικά λόγια δὲν καταλαβαίνει. Γι' αὐτὸ ἐλπίζω τὰ λίγα αὐτὰ φύλλα νὰ κάμουν τὸ καλὸ πού συλλογίστηκα δταν ἀποφάσισα νὰ καταπιεσθῶ αὐτὸ τὸ βιβλιαράκι».

Νὰ διαβάσετε τὸ πρῶτο του κεφάλαιο, ἀμέσως θὰ δεῖτε πόσο ἀπαραίτητο γιὰ κάθε καλλιεργητὴ μπαμπακιοῦ εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ Ξενιτεμένου καὶ πόσο ζημιώνεται ὁ τόπος δταν τέτια βιβλία γράφονται σὲ γλώσσα πού δὲν τὴν καταλαβαίνει κανείς.

Ὅτα συλλογίζουμαι τὴν «Πλουτολογία» τοῦ Μαρκέτη, τὸν «Ἥλιο καὶ τὸ Φεγγάρι» τοῦ Πάλλη, τὸ «Κρασί» τοῦ Σταθινόπουλου, τὸν «Ἀθρῶνινο Μηχανισμό» τῆς κ. Παπαδόσκου, τὸ «Χτικὸ» πού θὰ τυπώσῃ μεθαύριο ὁ Φωτιάδης, τὸν «Ἀλογογιατῆρ» τοῦ Κωσταντινίδου, τὸ «Μπαμπάκι» τοῦ Ξενιτεμένου κ' ἕνα δυὸ ἀκόμα τέτια βιβλία, δταν τὰ συλλογίζουμαι δὲ αὐτὰ φτάνω ἀκοπα στὸ συμπέρασμα πὼς ὑπάρχει πραγματικὰ κάποιος ἀληθινὸς «Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων», ἀδιάφορο ἂν τὰ μέλη του βρισκονται τὸνα στὸ Λίθερπουλά, τάλλο στὴν Ἀθήνα, τάλλο στὴν Καλκούτα, τάλλο στὴν Πόλη, τάλλο στὴ Λόντρα, ἀδιάφορο ἂν μεταξὺ τους τὰ περισσότερα δὲ γνωρίζονται, ἀδιάφορο ἂν ὁ Σύλλογος δὲ συνεδριάζῃ ποτὲς καὶ δὲ γίνονται γιορτὲς καὶ δὲ βγάζῃ λόγους ὁ Βικέλας καὶ δὲ χαλνοῦν τὸν κόσμον ὁ φημερίδες μὲ τις ρεκλάμες καὶ μὲ τὰ λιβανίσματα.

Ὁ Σύλλογος ὑπάρχει πάντα—ἕνας Σύλλογος μεγάλος, ἀπλωμένος σὲ κάθε γωνιά γις πού ὑπάρχουνε Ρωμιοὶ, ὄχι δασκαλοθρεμένοι κι ἀφιονοποτισμένοι. μὰ Ρωμιοὶ μυαλωμένοι πού φωτίζονται ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια, καὶ ἀνταμώνονται κάτου ἀπὸ τὸ παραδείσιο γιγαντόδενδρο τῆς Ἰδέας. Ὁ Σύλλογος αὐτὸς θὰ καθαρῖσει καὶ θανατῶσῃ μὴ μὲρα τὰ μάτια τοῦ Ἔθνους, πού τοῦ τὰ λασπώνουνε σήμερα σὲ διάφοροι Βικέληδες μὲ τὴς Σύλλογους τους.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

Ἀπὸ τὰ «ΟΝΕΙΡΩΝ ΣΥΝΤΡΙΜΑΤΑ»

...Μὲς σιῶν ὄνειρων μας τοὺς πέπλους τυλιγμένοι, Μονάχα τὸν ἑαυτὸ μας βλέποντας, ὦ ! δρόμα. Αἰώνια ἀγκυλωμένοι, ἐκεῖ ψηλὰ νὰ πᾶμε Πού ἕνα ἄστρο, πέρ' ἀπὸ τὰ σκότη, μᾶς προσμένει...

9 τοῦ Ὀκτώβρη 1906.

ΛΟΕΓΓΡΙΝ

ΧΩΡΙΣ ΜΕΤΡΟ

Κι' ὁ ποιητὴς εἶναι παιδί. Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

— Ἀφσέ με νὰ γύρω στὴν τρελλή σου ἀγκαλιά καὶ δεῖξέ με σὺ μὲ τὰ φιλιὰ σου, ὦ κοσμογεννήτρα Ζωή, καινούριους κόσμους γιομάτους ἠδονῆ, χαρὰ, μεθύσι. Σ' ἔρημο μονοπάτι, πού μονάχα μὲ ἀχτίδα φωτίζει, θαρροῦσα νὰ σ' εὔρω καὶ σ' ἐραζα μὲ τοῦ στίχου τὸ ρυθμὸ, τοῦ τραγουδιοῦ τὴ χάρη, τὴ γλυκάδα τῆς ρίμας. Δὲν ἐφάνηκες ὄχι, νὰ μὲ σφίξῃς στὴ μάγισσ' ἀγκαλιά σου, κι' ἀπομένω μονάχα μὲ τὸν Πόθο.

Ἀφσέ με νὰ γύρω στὴν τρελλή σου ἀγκαλιά, ὦ κοσμογεννήτρα Ζωή, τὴρα πού μοῦ φαίνεται νὰ σὲ ξανοίγω σ' ὅλη τὴν δύνμη τῆς ὁμορφίας σου, σὲ κάθε δροσοστάλαχτο λουλουδί, σὲ κάθε διάφανο ρυάκι, σὲ κάθε κυματοχαϊδεμένη ἀμμουδιά, στὸ δέντρο τῶ πρασινομένα φύλλα, στὸ γελαστὸ στόμα τῆς παρθένας, στὶς ἀχτίδες τοῦ ἡλίου, στὴς αὔρας τὸ φύσημα, στὸ καρδιοχτύπι τῆς ἀγάπης, στὸ πέταμα τοῦ πουλιοῦ. Νὰ σὲ νοιώσω θέλω μ' ὅλες τις γλυκάδες καὶ τις ἠδονές, μ' ὅλα τὰ φαρμάκια καὶ τοὺς πόνους σου.

Ἀφσέ με νὰ γύρω στὴν τρελλή σου ἀγκαλιά, ὦ κοσμογεννήτρα Ζωή. Θέλω τὰ μαλλιά σου νὰ στολίσω μ' ἀμάραντο στεφάνι πλεγμένο μὲ τῆς καρδιάς τὴν Ἑλπίδα, τῆς ψυχῆς τὸν Πόθο, τὸ φιλι τῆς Ἀγάπης καὶ δεμένο μὲ τῆς Ἀρμονίας τὸ κλωνάρι. Κάθε λουλουδί κ' ἕνας ὕμνος γιὰ σένα. Δόσε μου σὺ μὲ τὸ χέρι σου τὴ λύρα τ' Ὀρφέα, νὰ σὲ ψάλω μὲ λύρα, πού νίκησε τὸ θάνατο κι ἄφσέ με νὰ μεθύσω ἀπ' τὰ φιλιὰ σου κ' ἔτσι νὰ σὲ νοιώσω, ὦ κοσμογεννήτρα Ζωή,

— Στιχοπλέχτη ποιητὴ, μὴ βγῆς ἀπὸ τὴ σκοτεινὸ μονοπάτι, πού μονάχα μὲ ἀχτίδα—ἡ ἀχτίδα τοῦ ὠραίου—φωτίζει. Μὴ θελήσης νὰ μὲ γνωρίσης καταβάθα, μὴν ποθῆς τῆς Ζωῆς δλάκκιρη τὴν ἀγκαλιά, ἄς μὲ πιστεύῃς μονάχα μὲ χάρες, ὅπως μὲ ποθεῖς, ἄς ὄνειρεύῃσαι τις ὁμορφιές μου, ἄς μὲ ξανοίγῃς στὴς φύσης τις γλυκάδες, κ' ἔτσι ἄς μὲ ψάλῃς μὲ τὴ λύρα τῆς ἀλήθειας, γιὰ νὰ νικήσης, ὀνειροπλέχτη, τὸ θάνατο.

Μὴ ζητήσης ἕμως τὸ μεθύσι τοῦ φιλιού μου· ἔχει πολλὰ φαρμάκια κι' ὁ Ποιητὴς εἶναι παιδί.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ὁ ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Φρ. χρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στὰ κισκία τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ἰουρगेίου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου, (Ὁφθαλματρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια, στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου [ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὸ στὴ Βουλῆ]. Στὸ Βό ο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπρὸς τὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Φιλανθρωπικοὶ χοροὶ γιὰ τὰ Βασιλόπουλα—Οἱ Ξυλοσκίστες—Ταμεῖο ἀδιοβοήθειας—Οἱ προγονικὲς σκιὲς στὴ Βουλῆ.

ΑΚΟΥΣΑΜΕ μὴ γνῶμη, καὶ δίχως νὰ ποῖμε ἂν τὴ βρισκουμε καλὴ ἢ κακὴ, τὴ δημοσιεύουμε γιὰ νὰ συζητηθεῖ σοβαρὰ ἀπὸ κείνους πού μὴ βδομάδα τὴρα ψάχνουνε νὰ βροῦνε ἂν πρέπει νὰ δοθεῖ ἐπιχορήγησι στὰ βασιλόπουλα ἢ ὄχι.

Ἡ γνῶμη πού ἀκούσαμε εἶναι πὼς πρέπει νὰ δοθεῖ αὐτὴ ἢ περιφνηρὴ ἐπιχορήγησι μὰ ἐπειδὴ τὸ Ἔθνος εἶναι φτωχὸ, κ' ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐπιχορήγησι κι αὐτὸ, καλὸ ἔθνος νὰ γίνεται κάθε χρόνο ἕνας χορὸς κερρατικός γιὰ τὰ παιδιὰ κι ὅσα χρήματα συναζονται νὰν τοὺς τὰ μοιράζου.

Ἡ ἀξιοπρέπεια δὲ βλάφεται καθόλου, ἀφοῦ γίνονται τόσοι καὶ τόσοι χοροὶ γιὰ ἄθληκούς καὶ φιλαθροπικούς σκοπούς.

ΣΤΟ Πανεπιστήμιο βρισκονται ἄρκετοὶ Ξυλοσκίστες. κίθως πολὺ σωστὰ εἶπε ὁ κ. Δραγουμῆς στὴ Βουλῆ, τὴν περασμένη Τρίτη. Μὰ θέλαμε ὁ κ. Δραγουμῆς νὰν τοὺς ἐνομάσει αὐτοὺς τοὺς Ξυλοσκίστες ἕναν καὶ νὰ μὴ μιλήσει ἔτσι γενικὰ, γιὰτὶ σὲ τέτιες σοβαρὲς περιστάσεις οἱ γενικὲς κουβέντες δὲν ἀξίζουν καλπικο παρὰ.

Τὸ καληκάρι τὸ σωστὸ ἔτσι γέρνεται, κι ὁ κ. Δραγουμῆς ὅταν τὸ ξέρει κίτῃ καλύτερα ἀπὸ μᾶς, γιὰτὶ πάντα ἔσκαμε τὴρα, ὅσες φορές κι ἂν ἀποφάσισα νὰ ἔσκεπασα τίποτα, μεταχειρίστημε ἐλοσπρόγυλα λόγια κι ὄχι μισά.

ραπεφτήριο, ἔπειτα τρεῖς τέσσερις μῆνες στὴν ἐσχῆ, ἀέρα καθάριο νάνασαι. Ἀναγάλιαζε τῆς Κατινούλας ἡ καρδιά πού γλύτωνε πάλι κι ἀπὸ τὸν ἀδερφό της κι ἀπὸ τὴ νύφη της.

Κάτι κι ἀφτό, ἄς ἀρῆσουμε πικ πού γιὰ σίγουρο τὸ εἶχε πὼς θὰ γειάνῃ, καὶ τότες τί τῆς ἔμελε γιὰ Λουίζες καὶ γιὰ Πέτρους; Μήπως δὲν τῆς ἀπόμνησκε ἡ Μοιρίτα τῆς ἡ χαδεμένη; Μήπως δὲ θὰ μπορούσε, ἕμα ξανάρθῃ, ἀπὸ τὸ πρῶτὸ στὸ βράδι, ἀνεμπόδιστα, γιὰ τὴ Μοιρίτα νὰ φροντίξῃ; Μόνον πού τὸ συλλογιότανε, γυαλίζανε ἀπὸ σπιθα χάρας τὰ ματάκια τῆς τὰ μάβρα. Καὶ φαντάσου! Ἰσια ἴσια νὰ κ' ἕνα πιττάκι τῆς Μοιρίτας πού τῆς τὸ φέρνουνε στὴν καινούρια τῆς στενούτσικη καμερίτσα τῆς κλινικῆς, προτοῦ κοιμηθῇ, ἕνα πιττάκι μὲ δυὸ λόγια γλυκά, μ' ἕνα φιλι, ἄχ! τὸ φῶς μου! Ὅριστε καὶ τὴ δεφτέρα, στὸν ζῦπνο, τί νομίζεις; ἕνα τελέγραμμά τοῦ κ. Ἀντρέα—σὰ νὰ ζυπνοῦσε τὴρα κι ἀφτός—ἕνα τελέγραμμά, καλέ, πού τὸ καταδέχτηκε νὰ τῆς στείλῃ, γιὰ νὰ κάμῃ κουράγιο, λείε. Τρελλαίνεσαι ἢ δὲν τρελλαίνεσαι, πὲς μου;

Ὅταν μπῆκε στὴ σάλα τῆς χειρουργικῆς ὅπου ἔμελλε νὰ τῆς κόψουνε τὸ περίφημο τὸ χταπόδι, ἀπόρησε ὁ κ. Λανέζος μὲ τὸ πρόσωπό της πού φεγγο-

βολοῦσε. Δὲ δισταξε μὴ στιμούλα, πρόθυμη ἀμέσως, καὶ μιλοῦσε ἀκόμη τοῦ γιατροῦ, σὰ ζῦγωσε μὲ τὸ χλοροφόρμι νὰ τὴν ἀπιναρκώσῃ καὶ βασιλέψανε τὰ βλέφαρά της.

Δυσκολόπιστο ἢ πικίντυνο δὲν εἶτανε τὸ χειρουργεῖμα διόλου. Ἰσως ὅμως καὶ νὰ μὴν εἶνε ὅπως ἔπρεπε, δηλαδὴ μὲ τὴν χρειαζόμενη τὴν προφύλαξη, γιὰτὶ ἀνάγκη καὶ σὰ παραμικρὰ κανείς νὰ προσέχῃ. Μπορούσανε νὰ προσμένουνε καὶ εἴκοσι τέσσερις ὥρες παραπάνω. Τί νὰ τὰ κρύφτουμα, ἀφοῦ γράφουμε γιὰ τὸ καλὸ, ἀφοῦ μὲ τὰ τιποτένια μᾶς μέσα, προσπαθοῦμα καὶ μεις νὰ βρῆ ὁ ἄθροπος λίγη σωτηρία στὰ ἱστορικά πού δηγούμαστε; Ἡ ἀλήθεια ὠφέλιμη πάντα, μάλιστα κι ἀπαραίτητη. Τὸ σάββατο, πιθανὸ καὶ τὴν κεριακὴ τὸ πρῶτ, σὰν ἀδιάθετη ἀκόμα ἡ Κατινούλα. Κατόπι ἀπὸ τὸ χειρουργεῖμα, τὴ δεφτέρα τὰπόγεμα, ξαναεῖδε τὴν ἀδιαθεσία της. Εἶτε ἀπὸ τέτοιο λόγο, εἶτε ἀπὸ τίποτις ἄλλο, φανερώθηκε πὶδ ὕστερα πὼς δὲν πέτυχε δλό-τελα τὸ χειρουργεῖμα. Κι ὡστόσο τις μέρες πού ἀκολοθησαν, δὲν τὴ γνώριζες τὴν Κατινούλα, τόσο ἄλλαξε, τόσο φέγγανε ἀπὸ ὕγεια τὰ κόκκινα τὰ μάγουλά της. Εἶχε κρᾶση ὠραία κι ἕμα τὴ βοηθοῦσε, ἕμα ἐβγαζες ἀπὸ τὸν ὄργανισμό της μέσα τὸ

κουκλὴ ἕμμα πού εἶναι ἕξιο νὰ σταματήσῃ καὶ τὴν πὶδ τελειοποιημένη μηχανή, ἕμα τὴν ἐξαφρωνες, ξαναρχίξε τὸ ρολοῖ τὸ κίνημα τοῦ τάλλαθεφτο καὶ τὸ ταχτικὸ! Δὲ βασιτότανε κι ἀφτὴ ἀπὸ τὴ χαρὰ της, γιὰτὶ ἔπαψε μενομιζῆς ἡ ἀκράτεια ἡ φοβερὴ ἐκείνη πού τὴ βροσάνιζε κάθε νύχτα. Ἡ Ἄνα πού δὲν ἄφινε μέρα νὰ περάσῃ ἄφρις νὰ πᾶῃ στὴν κλινικὴ, πού τῆς ἔφερε μὴ δυὸ φορές καὶ τὴ Μοιρίτα, δὲν πιστέβε τὰ μάτια τῆς βλέποντας τέτοιαν ἀλλαγὴ. Ὅταν τᾶμαθε ὁ κ. Ἀντρέας, πού πληροφορήθηκε κι ἀπὸ τὴ δεφτέρα, τῆς ἔγραψε καὶ πάλι γραμματάκι νὰ τὴ συχαρῇ. Κι πάλι καμάρωσε ἡ Κατινούλα. Αἰ! δὲν εἶτανε, λείε, καὶ νὰπορήσης, τόσο καλὸς εἶναι ὁ ἀφέντης! Τὸ ἕξερε ἡ καμημένη καὶ τονὲ βνωμονοῦσε πού τᾶκανε ἀφτά, ὄχι γιὰ λόγου της, μὰ γιὰ τὴν Ὀλια. Τὴν πέμπτη, ὁ κ. καθηγητῆς, ἀφοῦ τέλειωσε τὸ μάθημά του στὴ Σορμπόνα, δηλαδὴ δυὸ βήματα δρόμο ἴσα μὲ τὴν Κλινικὴ, καταδέχτηκε μάλιστα νὰ φανῇ ὁ ἴδιος. Ἀλήθεια πού ἐδῶ καὶ μερικὲς μέρες δὲν ἀδίαζε δὲ δύστυχος. Τὴ δεφτέρα, τὴν τρίτη, δυὸ φορές κίόλας τὴν τετάρτη, ἀπανωτὲς ὀμιλῆς μὲ τὸν Πέτρο καὶ μὲ τὴ Λουίζα. Ὁ ταχτικὸς ὁ κ. Ἀντρέας ἔβλεπε κάτι ἀλλόκοτα πράματα πού δὲν τὰ χωροῦσε ὁ νοῦς του. Ὁ Πέτρος,

ΟΜΟΡΦΗ ιδέα να γίνει ταμείο αυτοβοηθείας για τους βουλευτάδες μας* οι κακόμοιροι! Καιρός είναι, θαρρούμε, ναν τους λυπηθεί και το Οικονομικό συσσίτιο και ναν τους δίνει φάε μισοτιμής.

Ο «Νουμάς» μάλιστα λογαριάζει να νοιώσει και κατάλογο για όσους θέλουν να δώσουν κάτι ώστε να μη ναυαγήσει ή λαμπρή αυτή ιδέα του ταμείου της αυτοβοηθείας.

*

ΝΑ ΓΙΟΡΤΑΣΟΥΜΕ την επέτειο της μάχης του Μαραθώνα! Το πρότεινε αυτό μέσα στη Βουλή ο κ. Παπαμιχαλόπουλος κ' οι βουλευτάδες τ' ακούσανε και δὲ γελάσανε κ' οι φημερίδες τὸ γράψανε σοβαρά, σοβαρότατα, χωρίς ναν τὸ χαρακτηρίσουν, καθώς και τὸ ἀξίσει, ὡς ἀγίαστρευτή προγονίτιδα.

Μὰ μήπως ἀπὸ τὴν ἴδια ἀρρώστια δὲν πάσχουν κ' οι φημερίδες μας, κι ὅλο τὸ Ρωμικίκο πέρα πέρα,

Περιμένουμε καμιά μέρα να νενέθει στὸ βήμα της Βουλῆς ὁ κ. Παπαμιχαλόπουλος ἢ κανένας ἄλλος βουλευτής και να προτείνει να ἐκλέξουμε για ἀντιπροσώπους μας..... τις σκιάς τῶν προγόνων. Καὶ γιατί ὄχι; Ἀφοῦ ψηφίζουν οἱ πεθαμένοι, ὅπως ἀποδείχτηκε με τὴν τελευταία ἐκλογή, γιατί να μὴ ἔχουν τὸ δικαίωμα να βάζουν και κάληπη στις ἐκλογές;

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΓΑΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ (*)

Ἐπειτα ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἀφοῦ βλέπετε ὅτι ἀκόμη ὄλοι οἱ ξένοι ὅσοι ἐπ' ἰσχάτων ἀπεφάναντο γνώμη, ὁμοθυμαδὸν κηρύττουν τὴν ἐθνικὴν σημασίαν τῆς ἀναμορφώσεως και κυροῦσι διὰ τοῦ κύρους των γνώμας και σκέψεις εἰς ἅς και εἰς ἕκαστος ἡμῶν ἤδη εἶχε βαθμηδὸν καταλήξει και ἀποκρυσταλώσει κατὰ τρόπον ἰδραίων και ἀμετακίνητον, ἔρχεσθε σεῖς και μᾶς χτυπάτε εἰς τὸν πατριωτισμὸν μας; Ἀλλὰ με τί δικαίωμα μᾶς κατηγορεῖτε διὰ πλῆρη ἔλλειψιν πατριωτισμοῦ (τὸ ὑπογραμμίζετε ὁ ἴδιος), και δὲν σᾶς τρέμει τὸ χέρι τὴν στιγμὴν ὅπου γράφετε; και δὲν σᾶς σπᾶ ἡ πέννα τὴν στιγμὴν ὅπου χαράσσει τὸ φοβερὸν φέμα; και πῶς ἔρχεσθε να πληγώσετε εἰς τὰ καιριώτατα τῶν αἰσθημάτων του τὸν καθέναν ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὅποιοι θεωροῦν ἐθνοκτόνον τὸν ἰδικὸν σας πατριωτισμὸν τοῦ ἰδιορρήγνου, τοῦ συνελόντι εἰπεῖν; Ποιὸς λοιπὸν θὰ με ἀναγκάσει να δείχνω τὴν φιλοπικτήριαν μου διαφορητικᾶ παρὰ ὅπως θέλω, και εἰς ποιὸν ἔδωσα τὸ δικαίωμα να τὴν διαμφισθη-

*) Κοίταξε φύλλα 232 και 233.

τήση; Και ποιὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔννοεῖ να κάμη τὸν πατριωτισμὸν μονοπῶλιον ἰδικὸν του και, παίρνοντας ὕφος αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ἀποκηρύττει ὅλους ὅσοι δὲν ἔχουν τὰ θολὰ του γυαλιὰ και γυρεύει με ἐφ' ὄπλου λόγχην να τοὺς ἐξορίση ὅλους ἀπὸ τὴν στενὴν του πατρίδα;

Ὅμιλεῖτε περὶ ὑπερέτρου ἀνεκτικότητος τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, και μὰ τὴν ἀλήθειαν ἔχετε δίκαιον. Νομίζετε ὅτι εἰς μίαν ἑλληνικὴν, πολιτισμένην κοινωνίαν θὰ ἴητο δυνατὸν να ἀκούονται καθημερινῶς λοιδορίαι και ὕβρεις καθὼς ἐκείναι με τὰς ὁποίας ἐγεμίσατε τὸ γράμμα σας, καθὼς ἐκείναι τὰς ὁποίας χρόνια τώρα καθημερινῶς ἀκούομεν; Η ΨΥΧΗ ΤΩΝ, λέγετε, ΓΕΜΕΙ ΤΑΠΕΙΝΩΝ ΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ, ΠΑΣΧΟΜΕΝ ΤΕΛΕΙΑΝ ΠΟΡΩΣΙΝ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΙΑΣ. Λέγετε λέξεις μόνον ἢ ἔννοεῖτε και αἰσθάνεσθε πραγματικῶς ἐκεῖνα ποῦ λέγετε; Θὰ μου τὸ ἐπιτρέψετε πάλι, καθὼς πρὶν, να σᾶς μεταφράσω αὐτὰ ποῦ λέτε εἰς τὴν γλώσσῃν μου. Ρωμικίκα αὐτὰ θὰ ἐλέγοντο: Ἡ διάνοιά σας ἔγινε πῶρος λίθος, δηλαδή τὸ μυαλό σας ἔγινε σκληρὸ ὡς τὴν πέτρα, κουρκούτι τὸ κεφάλι σας ἔχει μέσα ἀέρα, εἶναι νερόβραστο κολοκύθι. Και ξέρετε πρὸς ποίους λέγετε ὅλα αὐτά; ξέρετε ποῖοι εἶναι, ξέρετε πόσοι εἶναι ὄλοι αὐτοί; Και ξέρετε πόσο, πόσο χαμηλότερα βρίσκεστε ἀπὸ ὅλους αὐτούς; Ἐκεῖνος ὁ νέος, ἐκεῖνο τὸ παιδί ποῦ σᾶς ἔγραψα τὰ δροσερὰ και μεγάλα ἐκεῖνα λόγια και σᾶς ἔδωσε ἀφορμὴ να λάβετε στὸ δευτέρῳ σας γράμμα «φωνὴν Στέντορος», και να διασαλπίζετε ξέρετε πόσα ψηλὰ βρίσκεσθε, ξέρετε πόσο μεγαλύτερο ὀρίζοντα ἀπὸ σᾶς ἔχει; ξέρετε πόσας πόσας γενεὰς ἀπέχει ἀπὸ σᾶς;

Ἄχ, εἴμαι, ἀξιώτιμε κύριε, ἀγνωσῶ, να με τὸ πέπερι, ἂν πρέπει να θλιβῆται τις δι' ἐκείνους πρὸς οὗς ἀπευθύνεσθε και καθ' ὧν ἐχαλκαύθησαν τὰ φαρμακωμένα βέλη αὐτὰ, ἢ μήτοι ἢ ἀναγκαιότερον να ἀλλῆ τις διὰ τοὺς ταῦτα περὶ ἐκείνων φρονούντας. Ὡ πόσον θὰ μετανοήτε σεῖς ὁ ἴδιος, δι' ὅσα οὕτω συλλήθθητε ἐξεστομίσκατε κατὰ ἐπιλέκτων συμπολιτῶν ἡμῶν, ἂν μετὰ ἕνα αἰῶνα ἤδύνκασθε να ἐπανέλθητε. Ποῦ ἀνεῦρεν ὁ ἄθρὸς ἐργάτης ὄχι τοῦ Λογίου ἀλλὰ τοῦ Κερδῶου, τὸσῶ πλούσιον λεξιλόγιον; Τί ποιὴν ζητεῖ μείζονα τῆς γνωστῆς, τῆς ἐπιβαλλομένης τοῖς κοινοῖς ἐγκληματίας, τοῖς κικουρούσι κατὰ τοῦ σώματος; Δηλοῦτε ὅτι αἰσθάνεσθε τὴν ἐσχάτην καταφρόνησιν πρὸς τὸ ἔργον των, τὸ μικρὸν αὐτῶν ἔργον, τὸ ἀνοσιούργημα των. Ἄλλ' ἂν ἐγι-

γνώσκατε ὅσα και ἡλικία περιφρόνησις γεννᾶται εἰς τὰ στήθη τῶν ἀγωνιστῶν ἐκείνων οἱ ὅποιοι μάχονται ὑπὲρ ἰδέας, ἦντινα ἢ ἐποχὴ των δὲν δύναται εἶτι να θερμάνη ὡς εἶδει με τὸ θάλαπος της, ὑπὲρ ἰδέας τὸσῶ μεγάλης, τὸσῶ ὑψηλῆς, ὡστε ὑμεῖς οἱ ἄλλοι μηδὲ να δύνησθε καν να ἀναμετρήσητε τὸ βάθος της, και να προσβλέψητε ἐπὶ τὸ μεγαλεῖόν της. Ἄν ἐγιγνώσκατε, σεβαστέ κύριε, τί αἰσθάνεται μέσα του εἰς Σωτηριάδης μετὰ τὴν κατακραυγὴν ἐπὶ τοῖς Ὀρεστιάκοις, ἂν ἤμπορούσατε να κρυφακούσητε τοὺς παλμούς τῆς καρδίας ἐνὸς Πιλαμά και να ἴδητε πόσον αἰσθάνεται ἐκυτὴν μεγάλον, ὑπέροχον, ἀπέναντι τῆς θυμοσφύρου ἐκείνης και ἀποστεωμένης κοινωνίας, ἦτις τὸν περιστοιχίζει και ἦτις ἀδυνατοῦσα να τὸν παρακολουθήσει εἰς τὴν πτῆσιν του, εἰς τοὺς ὑψηλοὺς πτερυγισμούς τῆς ψυχῆς του, παρενοχλεῖ με τὰς ἀγρίας της ὠρυγὰς τὸν τιμημένον ποιητὴν, — τὸ διαμάντι τοῦ κινουρίου μας Πιρνασσού, — ὁ ὁποῖος τῆς εἶναι πολὺ μεγάλος, για τὸν ὁποῖο πραγματικῶς «τὸ σῆμερα ἦτανε νωρίς».

Ἀλλὰ ἐγελάσθηκα ἑλισμόνησα ἑμαυτὸν, ἐπελαθόμην ἑμαυτοῦ. Σᾶς βραβῶ περὶ Πιλαμά. Ἀλλὰ ἔχετε ἀναγνώσει ποτὲ τίποτε ἰδικὸν του; ἔχετε φυλομετρήσει καν τὸ θάνατο Πιλλικαρίου; Γινώσκατε τί ἐστὶ Βηλαρῆς; ἔχετε ἀκούσει τι περὶ Κάλθου; ἔχετε διαβάσει, ἔχετε συγκινήθη με τὸν Βαλακωρίτη; ὄλοι τοὺς ἀνήκουν στὴν ἐθνικὴ πινακοθήκη μας, τὴν πινακοθήκη τῶν χυδαίων, τῶν ἀπαισίων, τὴν ὁποῖαν ἴδρυσεν ὁ Σολωμός, ἐπάνω εἰς τὴν λαϊκὴν ὕψην. Ξέρετε πῶς ἐφαντάστηκε τὴν πατρίδα μας ὁ Σολωμός, και ποῖα ἀντίληψις τοῦ ἔδωσε τὴν ὀνομασίαν ἐθνικὸς ποιητής; Σᾶς ἔπεσαν ποτὲ ἀπὸ τὰ χέρια οἱ ἄλλοι ἐκεῖνοι στίχοι τοῦ ἐπτανησίου ραψωδοῦ;

Νιώθω για σὲ πατρίδα σου στὰ στήθη χιλιού;

Τὸν «αἰσθάνεσθε» τὸν «ἐνιώσατε» τὸ «χαλασμοῦ», τὸ χαλασμοῦ αὐτὸν για τὸν ὁποῖο ὑπάρχει μιὰ μεγάλη πατρίδα, και ὁ ὁποῖος συντριβεῖ καθὲ περιττό ν; Τὸ ἐνιώσατε ποτὲ και τὸ ἄλλο, ὅτι ὄλοι αὐτοὶ μᾶς ἔνοιζαν τὰ μάτια; ὅτι εἴμεθα και πνευματικὰ παιδιά των; ὅτι συνεχίζομεν, ὅτι ἀκολουθοῦμεν τὸν δρόμον των; Και τολμάτε να περιλάβετε και τὰ ἐκλεκτὰ των ὀνόματα, τὰς ἀγίας μορφὰς των, εἰς τὴν ἀγρίαν σας ἐπιθέσειν, εἰς τὸν ἱερὸν σᾶς κλεφτοπόλεμον;

Και ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰ ἐν ἀφελεί ἀπλότητι ἐξανίστασθε και ἀγανακτεῖτε διότι κάποιος σᾶς παρετήρησε ὅτι περιττόν να κρύπτεσθε ὀπισθεν τοῦ Κο-

ἀντις νακούσε, τὸ γιατρὸ και να τραβηχτῆ στὴν ἐξοχὴ, ὅπου με τὴν ἡσυχία του θῆβλεπε και πάλαι τὴν ὑγεία, ὡς ποῦ να ξανάρθη στὸ Παρίσι, δὲν ἤθελε με κανέναν τρόπο να τὸ κουνήση ἀπὸ τὸ σπίτι και χρειάστηκε ὁ κ. Ἀντρέας ὅλη του τὴ ῥητορικὴ για να τὸν καταπεισῆ. Πῶς μπορεῖ κανείς, συλλογιότανε ὁ Ἀντρέας, να ἰσχυρὸν ἀκούση τὸ γιατρὸ; Για τὸ καλὸ του τὸ συμβούλεψεν ὁ γιατρὸς. Μὰ ὁ Πέτρος ὄρεξη δὲν εἶχε να φύγη με δύο λόγους, ποῦ παρᾶξεναι κ' οἱ δύο δὲν τοῦ ἔστρεψε να φύγη ἀπὸ ἀφοσίωση πρὸς τάφεντικὰ του, κι ἀδύνατο να πιστέψη πῶς θὰ τὸν ξαναπάρουνε κατόπι. Πρόφαση γυρέβανε, να τὸν ξεφορτωθῶνε. Και γιατί; Γιατί θὰ τοὺς τὰ πρόφτασε ἡ Κατινούλα, ὅθ παραπονέθηκε, κι ἀφτὸς ἀπὸ πείσμα ἴσια ἴσια γυρέβε να μείνη, για να τὴ δῆ στα μάτια του τὴ σκύλα να φύσῃ. Νὰ μῖσος μιὰ φορά; Μῖσος ἀπὸ μέρος του ἢ ἀπὸ μέρος τῆς Λουίζας; Ποιὸς τὸ ξέρει και ποιὸς μπορεῖ να ξεδιαλίσῃ τί γίνεται μέσα σὲ κάτι ἀγριὸς ἀπλοϊκὸς πρωτόπλαστες ψυχῆς, ὅπου λὲς και ζοῦνε ἀκόμη συντροφικᾶ κι ἀτόφωτα τὸ καθένα, τὰ πιὸ ἀντίθετα πάθη, τὰ πάθη τοῦ ἀρχιγέννητου ἀθρώπου, τοῦ μισοαθρώπου και μισοθηριοῦ; Τὴν κεριακὴ, ὅταν ξεκίνησε ἡ Κατινούλα για τὴν κλινικὴ τοῦ κ. Λανέζου, λέξη δὲν τῆς εἶπε,

ματιὰ δὲν τῆς χάρισε ὁ Πέτρος τῆς ἀδερφῆς του Ἄς πηγαίνη κι ἄς τὴν κόψουνε τὴ βρόμα ποῦ τὰ εἶζει. Ὅτι ποῦ σφάλιξε πίσω της ἢ πόρτα τῆς ἀλλείας, κατέθηκε στὸ μαγερεῖο, ῥίχτηκε ἀπάνω στὸ τραπέζι μπροῦμπτα με τὰ δύο τὰ μπράτσα του ἐκπλαωμένα και ὡς ἄλογα στὸ ζῦλο τοῦ τραπέζιου, ἄρχισε να βογγολαίη και να φωνάζη πῶς ἄλλος δὲν τὸν ἀγάπησε ποτὲ του ὡς τὴν Κατινούλα!

Μυρίστηκε τίποτις ἀπὸ τὰ φερόματα τῆς Λουίζας ἢ τὸλεγε κι ἀπὸ μετάνεια; Τὸ μῖσος τοῦ τὸ ρουσοῦσε ἢ γυναῖκα του στὴν καρδιά, τὸ φιλότιμο τὸν ἔβριζε κι ἀπὸ γεννησιμῶ του. Ἐτσι, ἀπὸ ἀγάπη συναμα κι ἀπὸ πείσμα ἤθελε να καθῆση, με τάφεντικὰ, να τὴν ξαναδῆ, κι ἀφτὴ να πεθάνη πρὶν ἀφ' ἀφτῶν.

Ἀναγκάστηκε ὁ κ. Ἀντρέας να φέρη πάλαι τὸν κ. Ἀμάρο, να τοῦ μιλήσῃ. Τοῦ μίλησε γερά. Και δὲν εἶχε ἄδικο να μὴν τοῦ τὰ μασήσῃ ὁ κ. Ἀμάρος, ποῦ στὸν Πέτρο τουλάχιστο δὲ γελάστηκε. Προχωρημένη γενικὴ φωματίωση. Για να γλυτώσῃ, ἀπαραίτητο νάφῃση τὸ Παρίσι, τὸν ἀέρα τὸν κακὸ και μολεμένο. Τοῦ τὰ σκέπασε λιγάκι με τέτοια λόγια, και μ' ἄλλα δύο, ἀποφασιστικὰ και γλυκά, τὸν ἔπεισε στὸ τέλος ὁ κ. Ἀντρέας, ποῦ τὸ νόμιζε

κίολας με τὰ σωστὰ του πῶς ὁ ἐξοχίτικος ὁ ἀέρας θὰ τονε γιατρέψῃ, ἀφοῦ τὸλπιζε κι ὁ κ. Ἀμάρος. Νὰ λοιπὸν ποῦ κι ἀφτὸ μπῆκε σὲ τάξη. Ἐμπαινε σὲ τάξη και τῆς Κατινούλας ἢ ἀββώστια. Καταχάρηκε ὁ κ. Ἀντρέας, ὡς πῆγε στὴν κλινικὴ. Σάστισε με τὴν ὄψη της. Τέλειωσε, πάει. Θὰ τῆς κάμουνε ὑπερῶτερα και δέφτερο χειρουργήμα, ποῦ θὰ πετυχη ὅπως πέτυχε και τοῦτο. Χωράτεψε με τὴν Κατινούλα για τὸ κουράγιο της, ποῦ γυρέβε να τῆς κόψουνε τώρα και περισσότερα, τὴ σύστησε φέβγοντας στὴ νοσοκόμα, τῆς κάθισε κ' ἕνα δεκάφραγκο χρυσὸ στὸ χέρι. Ἐνα μονάχα ξέχασε ὁ κ. Ἀντρέας. Δὲν πρόσεξε διόλου σὲ κάτι ποῦ τοῦ ψιθύρισε ἡ νοσοκόμα, πῶς ἴσως καλὸ ἦτανε να ζωτήσῃ τὸν κ. Λανέζο για τὴν ἀββώστη, πῶς τὴν παρασκευὴ δέχεται ἴσια ἴσια βίβιτες, πῶς ἐφκολο δὲν ἐμοιάζει να γίνῃ και δέφτερο χειρουργήμα, πῶς ἀρπάξε μιὰ λέξη ἀπὸ δῶ, μιὰν ἀπὸ κεῖ, πῶς ἢ ἐβγενεῖα τους, ἀναμεταξὺ τους, ὁ κ. Λανέζος κι ὁ βοηθὸς του, τις προάλλες, σὰ να λέγανε για κάποιες περιπλοκὲς τῆς πνευμονοφρίας, και τὸ και τὸ. Μιὰ στιγμὴ, τοῖτωσε τάφτι του ὁ κ. Ἀντρέας. Φοβήθηκε μιὰ στιγμὴ, μπάς και κάτι τρέχει. Μὰ ὁ ἄθρῶπος δὲν τάρρει να φοβάται. Βιάζεται μάλιστα να πνίξῃ τὸ φόβο του με σοφίσματα